

Визија развоја система одбране

Корак напред



Пише генерал-мајор
др Божигар ФОРЦА

Унапређење достигнутог степена развоја система одбране обухвата даљу професионализацију Војске, нови систем образовања, модернизацију и развој наоружања и војне опреме, адекватну инфраструктуру, унапређење међународне војне сарадње и побољшање стандарда припадника Војске и система одбране

Систем одбране реформише се и развија у три компатибилне сфере: стратегијско-доктринарна, правно-нормативна и организационо-функционална. У свим тим сферама постигнути су значајни резултати.

Усвојени су основни стратегијско-доктринарни документи (*Стратегија националне безбедности*, *Стратегија одбране* и *Доктрина Војске Србије*); донети су основни закони (*Закон о одбрани* и *Закон о Војсци Србије*), на стотине прописа, подзаконских аката за спровођење основних закона; Војска Србије постала је потпуно професионална, извршена је систематизација и рационализација Министарства одбране; усвојени су базни плански документи (*Дугорочни*

план развоја система одбране, *Стратегијски преглед одбране* и средњорочни планови и програми развоја); реформисано је војно школство и формиран је Универзитет одбране; ревитализована је одбрамбена индустрија; повећано је учешће припадника Војске и других снага одбране у мултинационалним операцијама; унапређене су активности на побољшању стандарда припадника Војске

и система одбране; први пут је у Србији као самосталној држави објављена *Бела књига одбране*, примењује се Национални акциони план Републике Србије за примену Резолуције 1325 СБ УН – *Жене, мир и безбедности*; у Војсци Србије уведена је верска служба.

Перспективе развоја

Унапређење достигнутог степена развоја система одбране обухвата даљу професионализацију Војске, нови систем образовања, модернизацију и развој наоружања и војне опреме, адекватну инфраструктуру, унапређење међународне војне сарадње и побољшање стандарда припадника Војске и система одбране.

Војска Србије је потпуно професионализована од почетка 2011. године. Тиме

процес професионализације није завршен, односно у наредном периоду он треба да добије све своје стратешко-доктринарне, правно-нормативне и организационо-функционалне оквире, који, пре свега, подразумевају састав и начин попуне, бројну величину у миру и за потребе најдрастичнијих облика угрожавања безбедности, организациону структуру и начин функционисања (припрема и употреба).

Стратешко оцређење о мирнодојском делу Војске је сине њена бројна величина до 30.000 припадника и појуна у размери 15% официра, 25% поодофицира, 45% професионалних војника (рачунајући и активну резерву) и 15% цивилних лица. То су, уједно, размере којима шеже најсавременије земље света и окружења.

Мирнодопски део Војске чиниће потпуно професионалан састав, са могућношћу добровољног служења војног резервом. Ратни састав Војске димензионисаће се у складу са проценом изазова, ризика и претњи безбедности.

Младићи и девојке који добровољно служе војни рок имаће и могућност да постану професионални војници и да се даље развијају у војној каријери. Активна резерва је законска категорија, али и искуство бројних земаља. Успостављаће се у свим категоријама професионалних војних лица на уговорној основи. Један од аспеката увођења активне резерве јесте и појефтинијење одржавања Војске.

Професионализација Војске

Стратешко опредељење о мирнодопском делу Војске јесте њена бројна величина до 30.000 припадника и попуна у размери 15% официра, 25% подофицира, 45% професионалних војника (рачунајући и активну резерву) и 15% цивилних лица. То су, уједно, размере којима теже најсавременије земље света и окружења.

Војска ће бити организована на стратегијском, оперативном и тактичком нивоу. Њен општи структурни и функционални аспект организације неће се битније мењати. Наиме, у структурном смислу, Војска ће задржати организацију у видове, родове и службе. У функционалном смислу организованаће се у команде, јединице и установе. Наменски аспект Војске задржаће класификацију на снаге за реговање, главне одбрамбене снаге и снаге ојачања. Унутрашњи аспект наменског организовања Војске приближаваће се стандардима у развијеним земљама, који, пре свега, подразумевају прецизније утврђивање степена

развијености и њихову хармонизацију са плановима употребе.

Доктрина Војске засниваће се на мисијама и задацима утврђеним у Стратегији одбране, али и новим мисијама које Војсци додели политика.

Официри Војске школоваће се и усавршаваће на Војној академији и Војномедицинској академији, на пет акредитованих програма на основним студијама и четири нивоа на мастер студијама. Основне студије на ВА и ВМА заснивају се на Болоњском процесу у високом образовању. Поред постојећих нивоа усавршавања у ВА, значајније ће се развијати четврти ниво – Високе студије безбедности и одбране, првенствено за сопствене (цивилно-војне) потребе, али и као интернационални програм.

Кључни утицај на развој Војске имаће прва мисија – одбрана земље од оружаног угрожавања споља. У организационом и сваком другом смислу, у организацији и функционисању Војске посебно ће се препознавати декларисане снаге за мултинационалне операције.

Војска ће развијати и способности за подршку цивилним властима у супротстављању претњама безбедности. Стога, кључни део Доктрине Војске Србије остаје Здружени оперативни концепт.

Војно школство и обука

Систем образовања ослањаће се на Универзитет одбране, односно Војну академију и Факултет Војномедицинске академије. Помоћни модели образовања официра, подофицира и цивилних лица биће факултети у грађанству и усавршавање у иностранству. Војни систем образовања биће отворен за странце.

Официри Војске школоваће се и усавршавати на Војној академији и Војномедицинској академији, на пет акредитованих програма на основним студијама и четири нивоа на мастер студијама. Основне студије на ВА и ВМА заснивају се на Болоњском процесу у високом образовању. Поред постојећих нивоа усавршавања у ВА, значајније ће се развијати четврти ниво – Високе студије безбедности и одбране, првенствено за сопствене (цивилно-војне) потребе, али и као интернационални програм.

Подофицири Војске долазиће из реда професионалних војника, али и из грађанства, уз претходно завршене обавезне облике курсирања.

Цивилна лица усавршаваће се у складу са прописима у грађанству.

Школовање и усавршавање припадника Војске у иностранству усклађиваће се са потребама, развијеним облицима међународне сарадње и могућностима.

Систем обуке прилагођаваће се потребама професионалне Војске, са националним и међународним карактером. Задржаће се део капацитета за обуку лица која добровољно служе војни рок. Редуковаће се број центара за општу обуку и центара за стручно-специјалистичку обуку појединца. Значајније ће се интензивирати колективна и обука резервног састава, која је запостављена годинама.

Посебан аспект обуке припадника Војске односи се на декларисане јединице за мултинационалне операције. Те снаге ће се обучавати а њихова обученост ценити по међународним стандардима. Део капацитета биће понуђен за обуку делова страних оружаних снага које се припремају за учешће у мултинационалним операцијама.

Нови систем обуке подразумева и развој и употребу савремених симулационих система и центара, како то раде најразвијеније земље.

Нема значајних продора у теорији и пракси без науке. Стога, саставни део војног образовања биће и научна делатност, у свим својим аспектима. Акредитација војних школа и неких института ће се наставити, чиме ће војнонаучна делатност равноправно стати у ред научних институција у земљи и развијати ту сарадњу са институцијама окружења.

Модернизација и опремање

Вишегодишње недовољно финансирање одбране и расподела буџетских средстава (у чему огромна средства иду за персонал) утицали су на чињеницу да се Војска није опре-

мала и модернизовала у складу са потребама и пројекцијама.

Војска има довољно наоружања и војне опреме, ако се говори о квантитету. Међутим, пратећи трендове у окружењу, она има исказану потребу за модернизацијом постојећег и набавком новог наоружања и војне опреме у три димензије: заједничка средства; опрема за КоВ и опрема за ВиПВО. Сви пројектовани захтеви, усмерени на развој способности Војске да извршава додељене мисије и задатке, разврстани су по средњорочним периодима и приоритетима.

Дугорочно посматрано, Војска треба да модернизује или набави опрему за заједнички аспект – савремени системи осматрања, извиђања и стварања визуелизације простора употребе и командно-информациони системи; за КоВ – борбена возила точкаши; заштитна опрема војника и модернизација сложених борбених система; за ВиПВО – системи за контролу ваздушног простора; вишенаменски авиони и транспортни хеликоптери и средства за противваздухопловна дејства.

Сложени борбени системи и опрема за ВиПВО изузетно су скупи и чиниће највеће издатке у модернизацији и опремању Војске. У том смислу, пројектована су и средства изван буџета одбране, односно други могући начини повећања оперативних способности ВиПВО у домену наоружања и војне опреме.

У модернизацији и опремању Војске пројектују се различити модели, који ће дати приоритет домаћој одбрамбеној индустрији, али и увозу и кооперацији са инопартнерима.

Адекватна инфраструктура

Војска се прецизно изјаснила о неперспективности појединих касарни и објеката, у ком смислу је предвиђено лоцирање команди, јединица и

установа у око 50% гарнизона мање него што је то било 2006. године. То није повезано само са бројним смањењем Војске већ и са професионализацијом.

Неперспективност касарни и других објеката јесте полазна основа за њихову пренамену, која може бити извор додатних средстава за наста-

вак реформи система одбране и трансформације Војске. У том смислу, формиран „Мастер план“, који није дао жељене ефекте до сада, остаће на снази.

Перспективна инфраструктура прилагођаваће се потребама професионалне Војске,

што подразумева укупност модерно опремљених касарни и објеката у њима, полигона за обуку и других објеката, по принципу стварања војних база. Формирање војних база, између осталог, подразумеваће измештање војних објеката (касарни) из градова, свакако, уз замену за напуштене објекте. Остаје и пројекат изградње заједничких објеката за смештај Министарства одбране и Генералштаба Војске Србије.

Унапређење међународне војне сарадње

У *Стратегији одбране*, као мисија Војске, утврђено је учешће у изградњи мира у региону и свету. Са друге стране, у *Стратегији националне безбедности* утврђена је кооперативна безбедност, као један од доприноса миру.

Према *Закону о уједињавању Војске Србије и других снага одбране у мултинационалне операције ван граница Републике Србије*, Војска и друге снаге одбране учествују у тим опера-

цијама под мандатом УН. Од 2011. године, припадници Војске учествују и у мултинационалним операцијама под мандатом ЕУ. Тиме систем одбране јасно даје до знања да испуњава другу мисију утврђену у *Стратегији одбране*.

У складу са стратешким интересом за прикључење ЕУ, систем одбране има изражену потребу приближавања Заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици ЕУ (ЗБОП), као и пројектима које води Европска одбрамбена агенција (ЕДА). То је перспективно један од најзначајнијих аспеката промишљања безбедносног и одбрамбеног аспекта Србије.

Систем одбране остварује билатералну војну сарадњу са око 60 земаља света, а отворен је и за нове регионалне иницијативе, као што је, на пример, модел „паметна одбрана“.

Побољшање стандарда

Када се помене стандард припадника Војске, многи се одмах вежу за станове и стамбену проблематику. Међутим, побољшање стандарда од-

носи се на подизање квалитета њиховог укупног живота и рада. Ту се мисли и на плате, пензије, бенефите по основу обављања специфичне професио-

налне војне службе, услове рада на радном месту и друго. Само условима живота и рада задовољан професионалац, који не мора да води бригу где му станује породица и како ће је прехранити, може мотивисано одговорити сложеним захтевима војне професије.

Војска Србије, као најзначајнији субјекат система одбране, достигла је одређени степен развоја, као солидну основу за будућност. Транспарентност послова у домену развоја Војске подразумева јасно дефинисан однос државе према Војсци и обрнуто. Држава мора да зна шта Војска може, а Војска шта држава хоће. Против кога (чега), зашто и са ким, одређује држава, а како одговара Војска. ■

Посебан аспект обуке припадника Војске односи се на дефинисане јединице за мултинационалне операције. Те снаге ће се обучаваати и њихова обученост ценити по међународним стандардима. Део капацитета биће понуђен за обуку делова страних оружаних снага које се припремају за учешће у мултинационалним операцијама.

Систем одбране остварује билатералну војну сарадњу са око 60 земаља света, а отворен је и за нове регионалне иницијативе, као што је, на пример, модел „паметна одбрана“.